platform natuurlijke veehouderij

DE LOUW veterinair advies

Powered by: VKON

Stalkaart Hoe pas ik fytotherapie toe?

Fytotherapie is een natuurlijke ondersteuning die, mits op de juiste manier toegepast, het zelfgenezend vermogen van een dier activeert. Deze stalkaart geeft informatie over het gebruik van kruidengeneeskunde, toepassingsvormen en aandachtspunten. Als melkveehouder zet je kruiden met het GMP+ keurmerk in, en kun je bij dieren kruiden vers, gedroogd of verwerkt inzetten. Laat je goed informeren door een specialist.

Toedieningsvormen bij melkvee

Via de lucht:

Indruppeling: oog-, oor- en neusdruppels
Verstuiving: mond- en neusspray
Inhalatie: luchtwegen en longen

Via water:

Drenchen, infusie, tinctuur, thee, drankjes, poeders

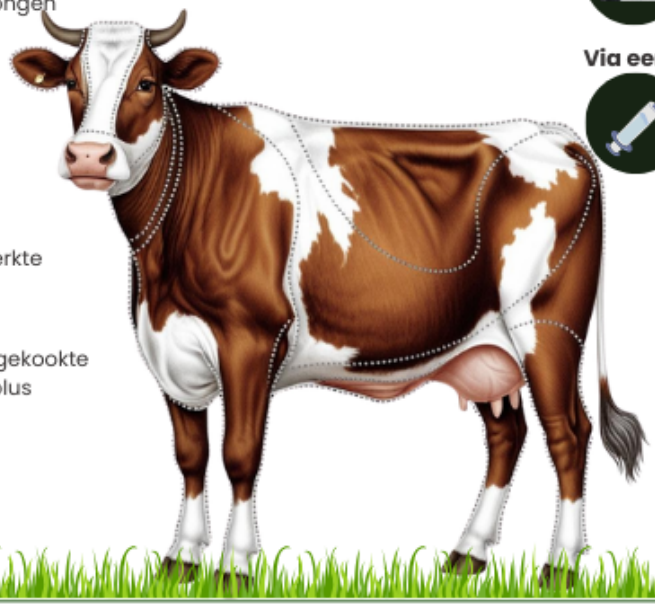
Via de voeding:

Verse, gedroogde of verwerkte kruiden

Aanvullende diervoeders, gekookte lijnzaad, pulp, capsules, bolus

ikemmer/blok

Beweiding

Via de huid:

Massage, verbanden, omslagen: crème, lotion, balsem, aftreksel, kompressen en zalf

Via een injectie:

Er zijn weinig preparaten beschikbaar. Raadpleeg altijd de bijsluiter.

Het toedienen, zelf bereiden van kruiden en planten vereist de nodige expertise over de werkzame stoffen en functies die kruiden en planten(delen) hebben.

Raadpleeg een expert voor advies dat is toegesneden op jouw specifieke situatie. Geregistreerde producten raadpleeg je in het Stalboekje Melkvee, Bijlage 3. Stalkaart #2 (werking van geneeskrachtige planten) biedt aanvullende informatie.

Aandachtspunten bij gebruik van kruiden en natuurlijke middelen

DO'S

1. Overleg altijd eerst met je dierenarts en kruidenspecialist
- Raadpleeg altijd een professional voordat je met fytotherapie begint, omdat interacties tussen kruiden en geneesmiddelen mogelijk zijn.

2. Kies voor correcte dosering en toediening
- Fytotherapie is geen snelle oplossing, maar een krachtige natuurlijke ondersteuning die, mits op de juiste manier toegepast, het zelfgenezend vermogen van het dier activeert. Iedere plant of kruid bevat andere werkzame stoffen die een positieve werking kunnen bij verschillende gezondheidsproblemen bij melkvee. Raadpleeg voor meer informatie de stalkaart 'Werking van geneeskrachtige planten'.

3. Kies veilige kruiden
- De kwaliteit, zuiverheid en samenstelling van geneeskrachtige planten en kruiden varieert per preparaat. Verschillende wet- en regelgeving voor het gebruik van kruiden en natuurlijke middelen is vastgelegd in diervoedingwetgeving, diergeneesmiddelenwetgeving, homeopatische diergeneesmiddelenwetgeving en biocidewetgeving.

4. Juiste dosering en evaluatie van behandeling
- Kruiden kunnen op individueel of koppelniveau en zowel preventief als curatief ingezet worden. De dosering en manier van toediening verschilt daarbij. Als we kijken naar de dosering wordt er gewerkt met metabool gewicht. Bij preventieve ondersteuning is de dosering afhankelijk van de duur van de behandeling. Bij curatieve inzet zijn acute of chronische verschijnselen bepalend voor de dosering.

DON'TS

1. Gebruik van onbekende of giftige planten
- Het giftige jacobs kruiskruid en sint janskruid wordt vaak door elkaar gehaald. Verdiep je in uiterlijke kenmerken en geneeskrachtige werking van planten. Meer informatie over giftige planten vind je op: https://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/giftige-planten

2. Zelfmedicatie zonder advies
- Kennis van zaken over kruiden is nodig. Ook dieren moeten leren omgaan met kruiden en de opname ervan, dit kan van elkaar, maar ook door te ervaren. Begin daarom met een veilig kruid waar koeien veel van op kunnen nemen, zoals kamille of smalle weegbree. Dieren leren uiteindelijk door zelfselectie en opname op maat zich beter te voelen.

3. Verwaarlozing van conventionele behandelingen
- Als een dier heel ziek is, gebruik dan (ook) reguliere geneesmiddelen. Pijnstilling is belangrijk voor dierenwelzijn, om ze aan het eten te kruiden en kruiden kunnen daarbij aanvullend en ondersteunend zijn.

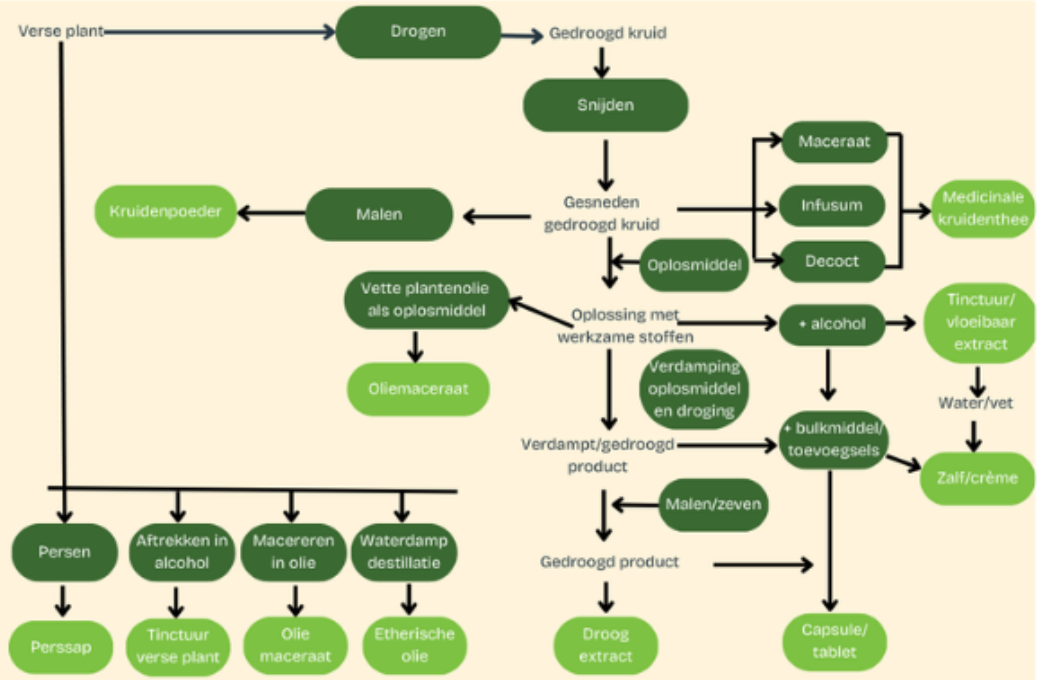
4. Onvoldoende kennis van kruideninteracties
- Begin klein en leer een middel of een kruid kennen door een enkel kruid toe te passen en resultaten te evalueren. Doe praktijkervaring op bij boeren, dierenartsen of specialisten die al langer bezig zijn met fytotherapie. Zoek verdieping in boeken en artikelen. Scan de QR code voor meer informatie en andere praktische stalkaarten.

Deze stalkaart #3 (2024), ontwikkeld binnen de leergang Melken Natuurlijk, geeft inzicht in de toepassing van fytotherapie, toedieningsvormen en aandachtspunten. Het project is mede mogelijk gemaakt door de subsidie SABE22 Samen leren in project over duurzame landbouw en valt onder het Programma voor Plattelandsontwikkeling (POP3). Voor geregistreerde producten raadpleeg je het Stalboekje Melkvee, Bijlage 3. Stalkaart #2 (Werking van geneeskrachtige planten) biedt extra informatie. De informatie is uitsluitend informatief en vervangt geen professioneel veterinair advies. Hoewel zorgvuldigheid is betracht, wordt geen garantie gegeven voor volledigheid. De makers van deze kaart zijn niet aansprakelijk voor schade of gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de verstrekte informatie. Gebruik is op eigen verantwoordelijkheid. Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend. Kopiëren zonder toestemming is niet toegestaan. Voor vragen kun je contact opnemen met Marieke de Louw via veterinairadvies.nl. Scan de QR-code of bezoek www.natuurlijkeveehouderij.nl/melken-natuurlijk/ voor meer informatie.

"Europees Landbouwfonds voor Plattelands ontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland".

Kruidenpreparaten bereiden in de praktijk

Verschillende manieren om kruidenpreparaten te bereiden

Figuur 45. Bereiding van kruidenmiddelen. (Bron: Inleiding complementaire zorg, Elsevier)

KRUIDEN ZELF BEREIDEN

Planten en kruidenpreparaten worden op verschillende manieren bereid. Het stroomschema hiernaast geeft een overzicht van verschillende werkwijzen.

Hoe je een kruid het beste kunt bereiden voor praktische toepassing is afhankelijk van:

1. welk deel van de plant gebruikt wordt (grof: wortel, bast, harde vruchten of fijn: bloemen, bladeren, wortelpoeder, bast, vruchten, poeder)
2. de eigenschappen van de plantenstoffen (wateroplosbaar, alcohol oplosbaar, vet oplosbaar)
3. de werkzame stoffen van kruiden (looistoffen, bitterstoffen, flavonoïden, slijmstoffen, etherische oliën)

Veel gebruikte manieren zijn:

- Afkooksel
- Warm water extract (thee)
- Tinctuur (destillatie)
- Waterig koud extract

Eigen bereiding van kruiden vereist de nodige expertise. Raadpleeg een professional voor advies dat is toegesneden op jouw situatie.

PRAKTIJKVOORBEELD: HOE KAN FYTOTHERAPIE HELPEN BIJ DIARREE BIJ KALVEREN?

- Versterking van het immuunsysteem (echinacea)
- Antimicrobiele werking (etherische olie, zoals tijm, kamille)
- Anti-Adhesief behandeling (Moro's wortelsoep) **> hieronder als voorbeeld uitgelicht**
- Regulering van darmactiviteit (venkel, anijs, paardenbloem)
- Pijn/krampstilling (venkel, anijs, paardenbloem)
- Samentrekken slijmvlies (tannines o.a. eikenbast)
- Stimuleren van eet- en drinklust (coffeïne o.a. zwarte en groene thee, koffie)

ONDERZOEK DE OORZAAK VAN DIARREE BIJ KALVEREN

Elk melkveebedrijf kan te maken krijgen met diarree bij kalveren. Deze kalveren kunnen een groeiachterstand oplopen en soms zelfs sterven. Het voorkomen van diarree is belangrijk. Fytotherapie kan hierin ondersteunend zijn.

Diarree bij kalveren kan meerdere oorzaken hebben. Het kan gaan om een besmettelijke infectie door een virus of bacteriën. Of het kan een niet-infectieuze oorzaak hebben, zoals verkeerde voeding. Onderzoek daarom voor je start met behandelen altijd de primaire oorzaak van de diarree.

PRAKTIJKVOORBEELD: ANTI-ADHESIEF BEHANDELING

Bij diarree bij kalveren wil je niet dat ziekteverwekkers (virus, bacterie of parasiet) de darm doordringen. Met een anti-adhesief behandeling binden kleine suikermoleculen ziekteverwekkers en schadelijke stoffen op darmniveau. Een voorbeeld hiervan is het toedienen van Moro's wortelsoep.

Benodigdheden Moro's wortelsoep:

- 500 gram wortelen fijn
- 1 liter water
- Voeg extra water toe
- 1 theelepel zout (3 gram)

BEREIDING MORO'S WORTELSOEP

Moro's wortelsoep bereiden:

- Was 500 gram wortelen en snij ze in kleine stukjes.
- Zet de gesneden wortelen met 1 liter water op het vuur
- Breng het aan de kook en draai dan het vuur lager zodat het zachtjes door kan koken.
- Laat voor minimaal 1,5 uur koken.
- Vul de soep aan met gekookt water tot een volume van 1 liter. Qua consistentie is het vergelijkbaar met karnemelk.
- Voeg 1 theelepel zeezout (3 gram) toe voor de mineralen.

Tip: Maak genoeg zodat je altijd een portie in de diepvries hebt staan wanneer je het nodig hebt.

TOEDIENING MORO'S WORTELSOEP BIJ EEN KALF

Wortelsoep leent zich goed om extra kruiden aan toe te voegen. Denk hierbij aan **kamille** of **tanninerijke stoffen** die een beschermende laag op het darmslijmvlies creëren.

Drie manieren om wortelsoep toe te dienen aan een kalf

- Bied het mengsel aan in een voerbak
- Dien het toe met een papspuit
- Geef het in met de hand

Moro's wortelsoep is een aanvulling op de reguliere verstrekking van melk aan kalveren met diarree (geen vervanging van). Elektrolyten kunnen erbij gegeven worden.

